

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 A kiadóhivatalban átvéve.
 Egész évre ..... 10 k.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben házhoz hordva.
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva.
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
 napilap*

Megjelenik minden nap, a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 168. szám. Nagyvárad. Péntek 1914 július 24

A kiknek nem kell a választói jog

Évek óta alarmirozták a lapok, kevés kivétellel, az egész országot az általános, titkos egyenlő és községenkénti választás behozataláért. Ugy állították oda a dolgot, hogy ettől függ az ország egész jövője, fennállása s ha rövid időn belül nem lesz meg az általános stb. választói jog, tönkre megy az ország, a nép földönfutóvá lesz, elveri a jég a termést s egy szép napon még a Duna is felfelé fog folyni. Főleg pedig azt harsogták szóban és írásban, versben és prózában, hogy a világboldogító általános választói jogot a nép milliói követelik.

A sok szónoklatnak és tinta fogyasztásnak végre is az lett az eredménye, hogy a kormány megcsinálta az új választói törvényt, amely ugyan nem általános, mint ahogy általános választói jog még nincs sehol a világon, de módot ad arra, hogy száz és száz ezrek jussanak szavazati joghoz azok közül, akik eddig ki voltak zárva „az alkotmányos élet sáncaiból.”

Az új választói törvény eléggé széles alapon kezeli a választói jogot, mikor még a magyarul írást, olvasást sem követeli, sőt még az analfabéták részére is biztosítja a választási jogot.

Amidőn elérkezett a választók összeírásának az ideje az új törvény alapján, a hatóságok nagy előkészületeket tettek, hogy készületlenül ne találja őket a választó jog után sóvárgók nagy tömege.

A nagy alarmirozás után ugyanis biztosra vették, hogy ezrel jelentkeznek az új választók.

A pártok, különösen a szocialisták és a radikálisok erősen dolgoztak, hogy hiveiket jelentkezésre hívják s boldoggá tegyék a szavazati joggal.

A választók összeírását már befejezték s mit látunk?

A „nép,” akiknek nevében annyira követelték az általánost, egyáltalában alig érdeklődik az egész választási dolog iránt s teljes indolenciával viseltetik az összeírás iránt.

Erre nézve szembeszökő példákat mesélnek az összeíró küldöttsek elnökei.

Annyit olvasta az óh nép, hogy ő követeli a választói jogot, hogy újra mindenki elhitte s most tűnik ki, hogy milyen távol állott a valóságban az ország népe ettől a követeléstől, amelyet mindennap ügyesebbnél-ügyesebb variációban feltaláltak a lapok.

Itt a példa Nagyváradon, de tapasztalható az egész országban ez a nemtörődomség a polgárság részéről.

Nagyváradon 6500 volt a régi alapon a választók száma. A statisztikai hivatal már az 1910. évi népszámlálás adatai alapján 7800-ra számította az új törvény alapján a választókat s dacára a négy évi tekintélyes szaporodásnak, a polgárság indolenciája folytán az 1915. évben alig lesz Nagyváradon 7500 szavazó. Még ezt a számot is csak úgy érik el, hogy az adókönyvekből mindenkit besoroznak, jelentkezés nélkül, aki 40 korona állami adót fizet. Mert bizony az összes jelentkezők száma alig éri el a 450-et.

Igy veszett kárba az éveken át tartó alarmirozás és a hamis jelszavak pufogatása.

VIHAR A T. HÁZBAN.

Sümegei Vilmost kivezették.

Az illetékJavaslat tárgyalására bevonult az ellenzék a Házba s nemcsak igen alapos kritikát gyakorol a javaslat fölött, hanem a vita hevében néha parázs vihart is támaszt, nem sok gyönyörűségére a munkapártnak, mely abban a reményben ment bele a nyári tárgyalásokba, hogy rövid pár nap alatt le-tárgyalják az illetékJavaslatot, a közigazgatási reformról szóló javaslatokat s aztán le-het pihenni.

Nemhogy pihennének a t. honatyák, hanem még azt sem lehet sejteni, mikor kerül a sor a közigazgatási javaslatokra? Az illetékvita elhúzódik egyik hétről a másikra, közben kisebb-nagyobb izgalmak pattannak ki s a vége az, hogy a t. Ház a rekkenő hőségben együtt ül reggel 10-től este 10-ig. Ennél pedig jobb mulatságot is lehet kép-zelni.

A tegnapi ülésről tudósítónk a következőket jelenti:

A képviselőház ülése.

Beöthy Pál elnök 10 óra után nyitotta meg az ülést.

Szász Pál előadó: terjeszti elő a bizottság jelentését, amely Fernbach Károlyt 5, Sümegei Vilmost pedig 10 (tiz) napi kizárássra ítéli.

Beöthy Pál elnök: a jelentés kihirdetése után felszólítja az illető képviselőket, ha jelen vannak, nyomban hagyják el az ülés-termet.

Sümegeit kivezetik.

Sümegei Vilmos jelen van, az elnök felszólítását tudomásul nem veszi s ismételt felszólításra is helyén marad.

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
 lakberendezési vállalata
 Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashidő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
 kívánatra díjtalanul szolgálunk.

Óriási kiabálás mind a két oldalon.

Rakovszky: Szépen készítik elő a szerb háborút. A szerbeket törjék, ne minket.

Bakonyi Samu: Hallatlan visszaélés és a legotrombább jogsértés ez! Ilyen galád módon nem lehet tárgyalni.

Rakovszky: Az elnöki emelvény elé megy és ott kiabál. Ertem, hogy mért hódít a köztársasági eszme. Kiölnek belőlünk minden dinasztikus érzést!

Bakonyi Samu: Békét hirdetnek és itt erőszakoskodnak. Hasonlítsák össze álszer-teskedő kijelentéseiket erőszakos cselekedeteikkel!

Rakovszky: Minket ugyan könnyen leigázhathatnak. Szerbiában hencegjenek!

Bartos János: Farkas Pál is rendetlenkedett, mért nem vitték a mentelmi elé.

Huszár Károly: Ezzel a bandával még válságos időben sem lehet megbékülni. Tisza a császárnak képzeli magát!

Ekkor az elnök újra megnyitja az ülést és jelenti, minthogy Sümegi és Fernbach képviselő urak az elnök kitiltó utasításának eleget nem tettek, el nem távoztak, kéri őket ismét a mentelmi elé utasítani.

A jobb oldal felállással ezt is elhatározta és minthogy Sümegi még most sem távozott, az elnök öt percre az ülést felfüggeszti.

Alig függesztették fel az ülést, Czabay Horváth Péter alezredes vezetésével megjelent az egész palotaórság. Az alezredes Laczkovics főterembiztossal tárgyal, aztán kilépett a sorból hat ember és Móricz László főhadnagy vezetésével bementek a terembe. Haptákba állanak Sümegi előtt, Laczkovics főterembiztos odament Sümegihez és halk hangon mondotta:

— Az elnök ur önmagyméltósága parancsára felszólítom a képviselő urat, hogy hagyja el a Házat.

Sümegi feláll, kezével bucsut int és szótlanul kiment. Csend. Csak Bakonyi Samu szava hallatszik: — Ha odalent is így dolgoznának!

Az órség tisztelgett, a hat ember beállt a sorba. Az órség elvonult.

Beöthy Pál elnök megnyitotta az ülést, s jelentette, hogy eltávolította a képviselő urat. (Kiabálás balról: Ez a béke kezdete!)

Az illeték javaslat tárgyalása.

Ezután megkezdték az illetékjavaslat részletes tárgyalását 55. §.

Preszly Elemér az első szónok: Az 55. §. nem pénzügyi, de bírói jellegűnek tartja és módosítást terjeszt elő.

Csermák Ernő: Csak röviden akar szólni, mert ebben a parlamentben a normális tárgyalás lehetetlen, a képviselő sohasem tudhatja mikor kerül a mentelmi elé.

Gróf Zichy Aladár: Egyoldalú párt-határozattal.

Sághy Gyula: Kívánja, hogy a bíróságra bizassék az illeték megállapítása.

Bakonyi Samu: Anyira megesap a történelem lehelle, melyről a kormány sajtója napok óta ír, hogy félek, beszédemben is magával talál ragadni.

Bartos János: Inkább a palotaórság ragad magával. (Derűtség.)

Bakonyi Samu: A szakasz a közönség és ügyvédség ellen irányul.

Szalay László: Támogatja Preszly módosításait.

Springer Ferenc: Nyomott kedéllyel szólal fel, mert nem tudja, érdemes-e ebben a Házban ily nagy szellemi és testi munkát végezni. (Helyeslés a baloldalon.) Mikor erre a vitára is rányomja a pénzügyminiszter az obstrukció bélyegét s mikor kizárják a Házból a vita egyik legértékesebb erősségét. (Felkiáltások: Eljen Polónyi Dezső!)

Elnök: Elnöki intézkedéseket nem szabad bírálni.

Huszár Károly: Vigyázz, mert még felakasztnak.

Elnök: A szakaszhoz tessék szólni.

Bartos János: Majd arról is beszél, ért hozzá, nem úgy mint ön.

Springer Ferenc: Ha obstruálnánk, hosszú hónapokig elnyújthatnánk a vitát. De mi nem tesszük, csak ott szólalunk fel, hol az adófizető polgárság érdeke kívánja.

Hantos Elemér: előadó felszólalása után a szakaszt változatlanul elfogadják.

56. §-hoz **Sághy Gyula** szólal fel.

Teleszky János pénzügyminiszter a szakasz változatlan elfogadását kéri. — A Ház változatlanul fogadja el.

Az 57. és 58. §-t **Csermák Ernő** és **Springer Ferenc** felszólalása után változatlanul fogadják el.

Az 59. ik §-t — **Csermák Ernő** után **Springer Ferenc** módosítást ajánlott, melyet **Balogh Jenő** igazságügyminiszter és a Ház is elfogadott.

A 60. ik §-t **Kállay Ubul**, **Springer Ferenc** és **Balogh Jenő** igazságügyminiszter felszólalása után változatlanul fogadják el.

A 61. ik §-nál felszólal **Tüdös János**, aki pótlást ajánl az illetékek visszatérítésére nézve. **Springer Ferenc** és **Szalay László** pártolják a pótlást, de ha el nem fogadják, **Szalay László** precízebb szövegezést ajánl. — A Ház a §-t változatlanul fogadja el.

A 62. ik §-nál felszólal **Csermák Ernő:** A jegyző olyan hadarva olvasta fel a §-t,

hogy abból ugyan a Ház meg nem érthette, mi van abban? Majd ő megmagyarázza. Módosítást ad be.

Sághy Gyula is azt kifogásolja, hogy a jegyző olvasását nem lehetett érteni. Nem miattam beszélek — ugymond — mert előttem itt van a javaslat, hanem a tuloldal érdekében, akiknek nincs javaslatuk, sőt nem is olvasták a javaslatot. (Ellenmondás jobbról.)

Elnök: Tessék a tárgyhoz szólni.

Sághy Gyula: Én is csak két sort hallottam. (Kiáltások: Hisz ott a javaslat!)

Sághy Gyula magyarázza a javaslatot s hozzájárul **Csermák** indítványához.

A vita közben hirtelen óriási dördülés hallatszott a folyósóról. Az újságírók és képviselők kiszaladtak megnézni, hogy mi történt. A folyosón minden nyugodt volt a dördülés onnan származott, hogy a villám közvetlenül a képviselőház mellett csapott le a Dunába.

Mikor a kedélyek lecsillapodtak az elnök tovább folytatta az ülést. Bejelentette, hogy **Sümegi Vilmos** képviselőt, akit engedtlensége miatt kénytelen volt a Házból kivezetetni a mentelmi bizottság 30 napra kizárta. A Ház tudomásul vette.

Az ülés háromnegyed 2 órakor ért véget.

Ki építi a biharmegyei közkórházat?

A választmány a Gerster féle ajánlatot fogadta el.

A vármegye kórházi választmánya tegnap délelőtt 10 órakor tartotta meg rendkívüli közgyűlését Fráter Barna alispán elnöklése mellett, amelyen az új közkórház építési és más különböző munkálatokra beérkezett pályázatok tárgyában történt döntés.

Mint ismeretes, a választmány felkérte a kórház pályanyertes tervezőjét **Schodits Lajos** tanárt, hogy a beérkezett pályázatokat vizsgálja felül és külön véleményét **Varró Domokos** műszaki tanácsos véleményével egyidőben terjessze be.

A közgyűlést megelőzőleg az árlejtési küldöttség tanácskozott szerdán délelőtt. A küldöttség **Varró Domokos** véleményét fogadta el. A műszaki tanácsos javaslata oda konkludált, hogy lehetőleg a legolcsóbb ajánlatot és a helyi iparosok érdekeit kell szem előtt tartani és ezért **Incze Lajos** és társa ajánlatát tartja legelőszerűbbnek. Állt ez a föld, kőműves, elhelyező, kőfaragó, vas, vasbeton, cserepező, szobrász, toronyóra, kerítés alagesővezés és utak munkálataira.

A többi munkákat pedig kettő kivételével nagyváradai iparosoknak osszák ki:

Varró Domokos javaslata ez volt:

Föld, kőműves, elhelyező, kőfaragó, vas, beton, ács, cserepező, szobrász, vas- és cserépkályhák, toronyóra, sodronyfonatu kerítés, alagesővezés és utak:

Incze Lajos és társa 1,085.871 korona 39 fillér.

Műkő: **Rosenberg Izsó** 24.861 korona 39 fillér.

Cementáru: **Rosenberg Izsó** 143.231 korona 80 fillér.

Bádogos: **Kollár József** (Nagyvárad) 33.449 korona 84 fillér.

Padlózás: **Mestitz Mihály** (Marosvásárhely) 19.179 korona 54 fillér.

Szobafestő: **Winkler József** (Nagyvárad) 9827 korona 5 fillér.

Zománccfestés: **Agárdi István** (Nagyvárad) 25.615 korona 33 fillér.

Esslingeni redőny: **Szántó Dezső** (Nagyvárad) 7920 korona 50 fillér.

Asztalos: **Széles Sándor** (Nagyvárad) 118.914 korona 93 fillér.

Lakatos: **Szántó** és **Vicsay** (Nagyvárad) 80.133 korona 68 fillér.

Úveges: **Glatz Adolf** (Budapest) 33.623 korona 6 fillér.

Mázoló: **Agárdi István** 34.303 korona 16 fillér.

Mindezek a munkák összesen 1,616.931 korona 65 fillért tesznek ki és így az előirányzatnál 23.6 százalékkal olcsóbbak.

Ez volt a tegnapi gyűlésen is **Varró Domokos** javaslata, amely 179.000 korona megtakarítást jelentett volna.

Schodits Lajos tanár külön véleményét részletes indokolással terjesztette az ülés elé. A tanár javaslata így hangzott:

Facement: **Helvey J.** (Budapest) 27.469 korona 45 fillér. **Vizvezeték, csatornázás, gőzfűtés és melegvízkonnya:** **Neumann Lajos** (Budapest) 403,191 korona 85 fillér. **Villamos berendezés és világítótestek:** **Szalai és Deutsch** (Budapest). 66,325 korona 36 fillér. **Felvonó:** **Wertheim J.** (Budapest) 13,000 korona. **Linoleum:** **Langer-gyár** (Budapest) 60,296 korona 10 fillér.

Végül mint generál-vállalkozót, a **Megyeri, Gerster** és **Szunyogh**-céget ajánlotta 1.824,334 korona 73 fillér ajánlati végösszeggel, míg a cement, vizvezeték, csatornázás és többi említett munkákra a felsorolt cégeket ajánlja.

A vita.

Mikor a két véleményt felolvasták, másfélórás tartó vita indult meg. Legelőször **Fetser Antal** felszentelt püspök szólalt fel. Kifejtette, hogy a választmány nem dönthet azonnal, mert azt, amit szakemberek heteken, sőt hónapokon keresztül tanulmányoztak, laikusok egyszeri hallomás után nem bírálhatják meg. Javasolja, hogy a két véleményt nyomassák ki, küldjék meg a választmány tagjainak, akik lelkiismeretesen áttanulmányozva, a javaslatok felett a legközelebbi gyűlésen dönteni fognak. Indítványozta továbbá, hogy azokra a munkálatokra, amelyekre vonatkozóan a két szakértő véleménye nem tudott megegyezni, új pályázatot hirdessenek.

Különösen az első javaslat lett volna megszívlelendő, mert **Fetser Antal** püspöknek nagyon igaza volt akkor, mikor az

mondta, csak a vélemények lelkiismeretes áttanulmányozása után hozhat határozatot a választmány.

Már majdnem elfogadták Fetszer püspöknek indítványát, mikor Korbély József főmérnök azt az ideát vetette fel, hogy azonnal határozzon a választmány, még pedig úgy, hogy a legolesóbb ajánlattevőnek adják az építkezési és a többi munkálatakat.

Mártonffy Bogdán is ilyen értelemben szólal fel, mert szerinte Fetszer Antal javaslata nem 6 hétre, hanem egy egész évre kitolná a kórház ügyét.

Dr Szöllősi Ernő szintén azonnal kíván dönteni még pedig olyan értelemben, hogy az összes munkálatokkal Gerster, Megyeri és Szunyogh vállalkozókat bizzák meg azaz a feltétellel, hogy semmiféle pótmunkákat nem fog elfogadni a vármegye és az összes munkákat nagyváradi iparosokkal végeztessék.

Dr Fráter Imre, a közkórház főorvosa a halasztás mellett szólal fel és pedig úgy, hogy a véleményeket a választmány hozzáértő tagjai vizsgálják felül és az ő javaslata legyen a választmány határozata.

A hosszú vitának Wallner Ödön vetett véget, aki a következő kérdéseket bocsátotta szavazás alá: *Elfogadják-e Fetszer Antal püspök halasztó indítványát, vagy azonnal kíván a választmány dönteni?*

A többség úgy határozott, hogy azonnal meg kell történni a döntésnek.

Rögtön utána újabb vita támadt. Schodits Lajos ugyanis kijelentette, hogy nem tartja célszerűnek, ha az összes munkálatokat egy vállalkozónak adják, hanem az ő javaslata szerint, a speciális munkákkal közvetlenül az iparosokat bizzák meg. Wallner Ödön, Varró Domokos és dr Szöllősi Ernő elleneztek ezt és kérték a választmányt, hogy az egészet adják oda Gerster, Megyeri és Szunyogh cégnek.

Fráter Barna elnök szavazás alá bocsátotta ezt a kérdést is. A választmány többsége elvetette Schodits Lajos indítványát, szóval úgy határozott, hogy az új biharmegyei közkórház összes munkálatait a Gerster, Megyeri és Szunyogh cégre bizza. Szemben Ince Lajos és társa ajánlatával, a kik mintegy 130 ezer koronával olcsóbban vállalták volna az összes munkákat.

Szent István napja Budapesten.

Régi fényében fog ragyogni Szent István napja az idei ünnepen. Az ünnepségek augusztus 19 én délután 5 órakor kezdődnek, amikor a „dicsőséges Szent Jobb” kitétele lesz a budapesti kir. udvari templomban. Vecsernye alatt teszik ki a Szent Jobbot a hiveknek, hogy tiszteletüket kifejezhessék Magyarország legdicsőbb ereklyéje iránt.

Augusztus 20 án hajnali 4-től 5 óráig fognak zugni a harangok Budapest összes templomaiban. Reggel 7 órakor kezdődik a gyülekezés a körmenethez a királyi várba, honnan az udvari templomból 8 órakor indul a körmenet a Nagyboldogasszonyról nevezett koronázási templomba, hol szent beszéd és ünnepi mise lesz.

A körmeneten a Szent Jobbot a kir.

udvari plébános, mint a Szent Jobb öre követi. A Szent Jobb jobb oldalán haladnak az egyetemi tanács tagjai, baloldalán a székesfővárosi tanács tagjai. Ezek után következik a püspöki kar, utána a hercegprimás és végül a főméltóságok: miniszterek, főrendiház, képviselőház. Szentmise után a körmenet visszaindul az udvari templomba.

A körmenetet az egész utvonalon katonaság sorfala zárja el a néptömegtől.

A Szent Jobb egész nap ki lesz téve az udvari plébánia templomban a hivek tiszteletéül.

A Szent Jobbhoz elzarándoklók bucsuban részesülnek.

A m. kir. államvasutak 5 napig érvényes kedvezményes menetérti jegyeket ad ki az ünnepre felutazóknak.

Rosszak a rendőrségi fogdák.

Ismét megszökött egy fogoly.

A nagyváradi rendőrségnek átlag minden hónapban van egy megugrott foglya. Olyan primitívek a fogdák, hogy az ilyesmi nagyon könnyen megeshetik. Pedig a rendőrség van annyira komoly intézmény, hogy megbízható fogdákat követeljen a várostól, hogy elkerülje azt a nevetséges helyzetet, amelybe ezek a folyton szökődő városi csavargók hozzák a megugrásokkal.

Tegnap délelőtt Becsey őrmester vezetése alatt razzia volt s az Erzsébet-ligetben több társával együtt elfogták Székely Pált is.

Székely rovott multu csavargó, akinek nagy része volt a tavalyi betörésekben is. El is ítélték azért a betöréses lopásért, amit Haldek Vilmos koreszmája ellen követtek el.

Megmotoszás után lecsukták a fogdába. Délután három óra tájban az egyik rendőr figyelmeztette a kulcsos rendőrt, hogy Székely fogdájának ajtaja nincs jól bezárva.

A kulcsos azonnal lesietett s látta, hogy az ajtó zárja le van feszítve. A fogoly már nem volt ott. A zárban még benne hevert az a drót darab, amivel lefeszítette az ajtóról a gyöngye zárat.

A fogoly nyugodtan fölment a szuterén lépcsőjén, végigment a rendőrbírószágya folyosóján s a nagy rendőrségi kapun előkelően távozott, a poszt talán még köszönt is neki.

Éppen akkor indult a Templom-téri vilamos, arra felugrott s mire észrevették, messze járt! Négy rendőr vette üldözőbe, de még késő éjjel sem találták meg.

Jellemzők ezek a rossz fogdák a városra. Nagyon kevés nagy gazember kerül belejük s még az aprók is megszöknek. Nem is csoda száz és száz idegen megy el naponta rozoga ajtajuk előtt s az utca felől virágos kert van, szelid homályos üvegü ablakokkal, amelyeken gyerekes feladat bedobni valami erős szerszámot. Az államsegélyből ezeknek a fogdáknak a megerősítésére is kell, hogy jusson valami.

Erdély katonai védelme.

Budapest, július 23

Kállay Ubul, az alkotmánypárt tagja ma délben interpellációt jegyzett be Erdély katonai védelme tárgyában a miniszterelnökhöz és a honvédelmi miniszterhez.

Mi lesz Szerbiával?

Készülődések a külügyminiszteriumban.

Lassan érik a belgrádi demarche. Pár napja már az a hír járta, hogy készen van a diplomáciai jegyzék, most azonban megint még mindig csak készülődésekről adnak hírt.

Legújabb jelentések szerint a nyilvánosság számára a magyar országgyűlésen fognak beszámolni a tett lépésekről:

Tisza István gróf még jövő szerda előtt beszélni fog a monarchia és Szerbia viszonyáról. A belgrádi lépésnek azonban a nemzetközi jogi szokások szerint ennél korábban kell megtörténnie. Jövő szerda előtt: tehát hétfő vagy kedd lehet az a nap, amelyen ez a nyilatkozat történhetnék, — bár ilyen napokon a magyar képviselőházba nem szokás interpellálni.

Ebből viszont azt lehet következtetni, hogy Berehtold gróf külügyminiszter még hétfő vagy kedd előtt megbizsa Giesl báró belgrádi követünket, hogy nyujtsa át a monarchia kívánságait tartalmazó jegyzéket a belgrádi kormánynak.

A vasárnapi napot erre alkalmasint nem fogják fölhasználni és így Tisza István gróf beszéde szerint azt kell hinnünk, hogy az osztrák-magyar diplomácia már közeli, nagyon közeli időben megkezdi a nehéz munkát, amelytől a háboru és béke függ.

A vezérkari főnök Bécsben.

Délelőtt nyolc óra huszonöt perckor a Südbahnhofon megérkezett hőtendorfi Conrad, vezérkari főnök. Innienhenből jött, két vezérkari tiszt kíséretében, a pályaudvaron már várták adjutánsai, akikkel autóba ült és elhajtattott hivatalába. A délelőtt folyamán el sem hagyta dolgozószobáját. Bécsben úgy tudják, hogy szabadságáról Conrad ez idén már le is mondott. A küszöbön álló diplomáciai lépések minden idejét lekötik s e fontos napokban nem akar távol maradni Bécsből. Hivatalában van Krobotin hadügyminiszter is, aki pedig szintén most van nyári szabadságon. Krobotin egész napon át a hadügyminiszteriumban volt s itt fogadta a Karlsbadból ideérkezett Hazai Samu báró honvédelmi minisztert is.

Boda és Tolnay Kornél hazajöttek.

Valószínűleg a mostani válságos időkkel van összefüggésben, hogy Budapest főkapitányát és az államvasutak elnökét nyári szabadsága megszakításával hazarendelték. Bodát a belügyminiszter Riminiből táviratozta haza, Tolnay szintén miniszteri rendeletre jött vissza Budapestre s már ma jelentkezett is a kereskedelmi miniszteriumban. Alighanem mindkettőjüknek a fővárosban, hivatalukban kell maradniuk.

Őrzik a hadügyminiszteriumot.

Bécs, jul. 23. Tegnap óta a hadügyminiszterium szigorú őrizet alatt van. Láttak néhány gyanus embert, akik az épület körül ólalkodtak és ezért rendelték el a miniszterium őrzését. Az épület közelében állandóan nagyszámu rendőrség van.

Ujságírók a miniszterelnöknél

Budapest, jul. 23.

(Saját tudósítónktól.) Gróf Tisza István miniszterelnök a fővárosi lapok szerkesztőit és főmunkatársait

ma este fél 11 órára magához rendelte a miniszterelnökségi palotába. A sajtó Szerbiához intézendő jegyzék elküldése után tanusítandó magatartásáról lesz szó. A demarche értesülésünk szerint, ma pénteken lesz.

Riasztó hír a váradi pénzpiacra.

Érthető s minden teketória nélkül be kell vallani, hogy a mostani közgazdasági válság közepette minden jelentősebb közgazdasági hírt ideges izgatottsággal fogad a közönség s az utóbbi napok eseménye folytán fokozottabban nyilvánul meg az érdeklődés Nagyváradon minden olyan mozzanat iránt, amely a nagyváradi pénzpiacot érinti.

A Belvárosi Népbanknál történt sajnálatos események felett már napirendre tér lassan a közönség s megnyugvást talál abban, hogy minden nagyobb körre törjedő krízis nélkül, a bajba jutott intézet szanálásával elejét vették az intézet összeomlásának.

Ezt a megnyugvást tegnap érthető s az egész nagyváradi pénzpiacot érintő izgatottság váltotta fel. Az Est tegnapi számának következő közleménye nyomán:

Az Osztrák-Magyar Bank a nagyváradi piac ellen. A Belvárosi Népbank nehézségei, mint beavatott helyről halljuk, arra indították az Osztrák-Magyar Bankot, hogy fölülvizsgálja, vajjon a nagyváradi piac nem vette-e túlnagy arányban igénybe a jegybank forrásait és nem kell-e egyes intézeteknél bizonyos aránykiigazításokat elvégezni. A jegybank vezetősége ugyanis tulajdoságos nagynak tartja azt a hitelt, a melyet a Belvárosi Népbank élvezett és arról akar meggyőződni, hogy nincs-e másutt is tulhitelezés. Az Osztrák-Magyar Bank ügyeit, Nagyváradon Hiemes Frigyes intézi, a kinek javára tudják be, hogy a legválságosabb időben teljes erejével állott a helyi intézetek rendelkezésére és ugyszólván kizárólag neki köszönhető, hogy a válság nagyobb áldozatokat nem követelt. A jegybank részéről nem is érte soha szemrehányás, a míg a dolgok rendben mentek és épp azért fog feltűnést kelteni, hogy az első zavar ürügyül szolgál a jegybanknak arra, hogy esetleg megszorítsa a nagyváradi piac hitelét, ami a jelen viszonyok között csak újabb izgalmakat idézhetne elő. A jegybank nagyon rosszul teljesítene hivatását, ha tényleg most állana elő bizonyos megszorításokkal és változtatna azon az irányon, amelyet ottani képviselője eddig követett.

A riasztó közlemény az összes közgazdasági tényezők figyelmét felkeltette.

Dr Moskovits József, a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara agilis elnöke, aki mint Nagyvárad egyik legelőkelőbb közgazdasági faktorának vezetője, állandóan figyelemmel kíséri közgazdasági életünk minden mozzanatát, azonnal érintkezésbe lépett Hiemesch Frigyesel, az Osztrák-Magyar Bank nagyváradi fiókjának főnökével, aki kijelentette s kétségtelenül dokumentálta is, hogy az „Az Est“ közleménye nem felel meg a valóságnak, hanem alaptalan koholmány, mert a jegybank eddigi álláspontján egyáltalán nem változtat s a nagyváradi pénzpiaccal szemben éppen úgy, mint eddig, előzékenyen jár el.

Dr Moskovits József a riasztó hír cáfolatát még tegnap este hozta a Magyar Távirati Irodával.

Mindenesetre különös, hogy akadnak, a kik az ilyen riasztó valótlan híreszteléssel igyekeznek a nagyváradi pénzpiac helyzetét súlyosbitani.

Ítéletidő a fővárosban.

Több százezer korona kár. — Halálos szerencsétlenségek.

Budapestben tegnap délután 2 és 3 óra között óriási vihar dühöngött. Pillanat alatt koromfekete felhő borította el az égboltot, hatalmas orkán keletkezett és ömlött a zápor.

A vihar, de különösen az óriási szél nagy károkat okozott. A most épülő új Nemzeti-színháznál rengeteg téglát tört össze, illetve mosott szét a vihar. Az esővíz elborította az eddig kész falakat, úgy hogy a munkálatokat egy pár napra fel kell függeszteni, míg a rengeteg esővizet eltávolítják.

A Bazilika kupolájáról, mintegy 40 négyzetméternyi burkolatot szakított le a szél és óriási robajjal a körutra dobtá.

Ferencvárosban egy külbeli fatelepen egy földszintes ház tetejét szakította le, mire a ház összeomlott. Két gyermeket temettek maguk alá a romok. Mind a ketten meghaltak.

A FTC pályáján egy tribün dőlt össze, ami egy eddig ismeretlen férfit ölt meg.

A villamos-vezeték elszakadt és két ott elszaladó embert halálra sujtott az áram.

Háztetőket dobott az utcákra a szél, úgy, hogy a villamos- és kocsiközlekedés a késő délutáni órákig lehetetlen volt.

Gróf Batthyány Pál balesete.

Gróf Andrassy Gyula és gróf Batthyány Pál a képviselőház folyosójának nyitott ablakából nézték az itéletidőt. Egyszer csak a szél becsapta a hatalmas ablakszárnyakat. Andrassy idejében elugrott, de Batthyány grófot arcán megsebesítette az ablak. A sérülés nem súlyos.

Fiumében.

Fiuméből jelenti tudósítónk: Itt is nagy vihar volt. Több háztetőt leszakított. Sok ember megsebesült. Az orkán közel egy óráig tartott.

Verekedő villanszerelők.

Éjjeli csendélet a Katonavárosban.

Nevek és helyi megjelölés nélkül adjuk ezt a tegnap éjjel történt esetet, mely azonban így is kellő szemléletességgel egészíti ki Várad éjjeli közbiztonságának képét.

Katonaváros egyik obscurus koreszmájában tegnap a késő éjjeli órákig ivott, dalt, mulatott három villanszerelő legény. Folyt a löre, rezgett az alacsony, füstös szoba négyfala — még ütötte a zárórát valami harang. Akkor kitessékelték őket a hős utcára, de a szálló szellő csak még jobban összebogozta a szesztől amugy is zavart gondolataikat.

Igy történt, hogy a három jó cimborák közül az egyik valami rossz szót szólott a másik kettőnek s ezek felbőszülve ketten neki estek a harmadiknak. Ütötték, verték,

ahogy csak birták, hogy az egész utca visszhangzott jajgatásaitól s az álmukból fölvert emberek boszankodásától.

Lassan került elő egy rendőr is — mert hol lehet Várad sötét zugában egy rendőrt találni? — s akkor a három részeg egyesült erővel a rendőrré támadt. Dulakodtak vele, megütötték, míg ez kardját kirántotta s azzal ütött szét közöttük.

Az előbb szolidáris két cimborára erre az utca lámpáinak utjelzése mellett megugrott s csak a harmadikat sikerült a rendőrnek előállítani. Reggel azonban hosszas vallas után kiadott társain s ma már mind a hárman a rendőrség cellájában hűsölnek. Hátóság elleni erőszak miatt felelnek.

Fülemüle-pör a rendőrbíróság előtt

Huszonhárom korona a kár és százhusz korona a költség

Még ebben a rossz világban is hű marad a magyar polgár az ősi tradícióhoz. Ha per, ugymond, hát legyen per! És a legnevetesebb kis kár miatt egész görgeteget zudít a felek nyakába a bíróság. Talán jól is teszi. Az a nemes tendencia vezet, hogy ha sokba kerül a pör, hát majd elmegegy a kedvük a folytatástól.

Egyelőre azonban úgy áll a dolog, hogy egyik sem hagyja a jussát. A pör tárgya egy szerencsétlen, fanyar gyümölcsű meggyfa, amely Szőlőtelep utcán a város telke és a Hegyesi Gusztáv földje közt az árokban éldegél. Hegyesi leszedte a problematikus meggyfa gyümölcsét, mire a városgazda beperelte, mert szerinte a fa gyümölcse a várost illeti.

A kihágási bíróság előbb bent tárgyalt a hivatalos szobákban. Dehát a dolog nem olyan egyszerű! . . . Kiderült, hogy a felek dühösen ragaszkodnak jogaikhoz, mindenik magának követeli a fát. A bíróság mit tehetett egyebet: elrendelte a helyszíni szemlét, szakértőkkel súlyosbitva.

A szemlét tegnap tartották meg. A bíróság részéről kint volt Kolontáry János r. fogalmazó és Biró József. r. tisztviselő. A városgazda Pikó mérnököt, Hegyesi Gusztáv pedig Freiburger mérnököt vitte ki szakértőnek.

A mérnökök mértek, alája néztek szegény fának és megállapították, hogy az árokban lévő fa annak a fának a gyökeréből sarjadt ki, amely fa a város területén van. Tehát a tulajdonjog a városé volna, ha a fát kivágná. De mivel az ágak áthajlanak a szomszédos telekre, ennél fogva a gyümölcs-höz a szomszédnak is joga van.

Ez már rendben lett volna valahogy, amikor Freiburger mérnök kijelentette, hogy 50 korona szakértői díjat követel. A másik mérnök is bejelentette követelését, a rendőrbíró is felszámította a költségeket és mikor összeadták, kiderült, hogy a 23 korona kár százhusz korona költséget vont maga után.

A jó urak összenéztek s ha valaki elnevette volna magát, akkor rendbe jöttek volna. De mindegyik komoly maradt s most a szakértők fognak pört indítani a díjaik miatt, ha csak hamarosan ki nem egyeznek.

A trónörökös a nagyváradi huszárok ezredese. Károly Ferenc József trónörökös a király az első számú huszárezred parancsnokává és ezredessévé nevezte ki. Ez az ezred bihari fiukból áll, jelenleg Bécsben van, az ezred pótkerete itt van Nagyváradon. Az ezrednek tulajdonosa maga a király 1848 óta. Állítólag a trónörökös legközelebb a 19. gyalogezred ezredtulajdonosává fogják kinevezni. Ez a gyalogezred Bécsben állomásozik s ezredtulajdonosa mindig a trónörökös, Ferenc Ferdinánd

előtt Rudolf trónörökös volt az ezred tulajdonosa.

Bukaresti magyarok nemesítése. A király, mint a hivatalos lap mai száma közli, Abonyi Béla Albertnek, a bukaresti „Vulcan” gépgyár részvénytársaság vezérigazgatójának, valamint törvényes utódainak budaujlaki elnökével és Söpkéz Richárd Károlynak a Banca Marmarosch, Blank et Comp, bukaresti bejegyzett cég igazgatójának, valamint törvényes utódainak, nagyvarosi elnökével a magyar nemességet adományozta.

Átadták a demarcheot.

48 óra határidő Szerbiának.

Gróf Tisza István miniszterelnök tegnap este féltizenegy órakor telefonon a miniszterelnökségi palotába rendelte a lapok szerkesztőit és főmunkatársait. A hírlapírók pontosan megjelentek a kitűzött időben.

A miniszterelnök udvariasan bár, de hivatalos hangon közölte velük, hogy **a császári és királyi kormány jegyzékét báró Giessi, a monarchia belgrádi követe tegnap, csütörtökön délután hat órakor átadta Pasics miniszterelnöknek.**

Mi van a jegyzékben?

A miniszterelnök rögtön közölte a jegyzék tartalmát is. Tíz pontból áll a monarchia követelése és nagyon rideg, rendkívül méltóságteljes formában van megszövegezve.

A jegyzék fontosabb pontjai a következők:

1. Szerbia 1909. március 31-én kötelező nyilatkozatot tett, hogy minden a Monarchia ellen irányuló, törekvést megakadályoz.

Mindazonáltal a kormány tudtával és beleegyezésével összeesküvést szöttek aminek következtében történhetett meg a szerajevói merénylet.

2. A császári és királyi kormány most már nem elégszik meg az ígéretekkel, hanem követeli, hogy bocsássa el a hadügyi kormány a hadsereg kötelékéből Sztankovits őrnagyot és bocsássa el a kormány azt a magasrangú államtisztviselőt, aki az összeesküvést szervezte.

3. Oszlassa fel a belgrádi kormány az u. n. Oszlavina együletet.

4. Bocsássa el mindazokat a tiszteteket a hadsereg kötelékéből, akik a propagandában résztvettek.

5. Hatalmazza fel a szerb kormány a monarchia hatósági közegeit, hogy Szerbia területén lefolytathassák a nyomozást.

6. Követeli a császári és királyi kormány, hogy kutassa ki Szerbia azokat, akik résztvettek a nagy szerb propagandában és követeli, hogy az összes eszközeiket és irományaikat kobozzák el.

7. Követeli a császári és királyi kormány, hogy mindazokat az állami tiszt-

viselőket, akik a merénylet után **lapokban, vagy interview alakjában sértőleg** nyilatkoztak, **bocsássák el az állam szolgálatából.**

8. Az összes ifjúsági egyesületek ellen indítsa szigorú eljárást a kormány.

9. Követeli a császári és királyi kormány, jelentse ki Szerbia, hogy semmiféle **monarchia-elleni aspirációja** nincs.

10. Jelentse ki Szerbia, hogy szigorú intézkedéseket tesz, folyamatba azok ellen, akik hasonló propagandában részt vesznek és hogy ilyen propaganda **meggátlására szigorú törvényt fog hozni a legközelebbi jövőben.**

A császári és királyi kormány **szombat esti hat órára várja a választ, amelyben Szerbia feltétlenül elfogadja a jegyzék összes pontjait.**

A jegyzék kifejti, hogy a monarchia azért lép fel ilyen ridegen, mert a szerajevói vizsgálat határozottan megállapította, hogy az összeesküvés számai Belgrádban futnak össze. Bebizonyítást nyert, hogy **Sztankovits őrnagy szervezte az összeesküvést, ő osztotta ki a fegyvereket, a céljövésben gyakoroltatta az összeesküvés végrehajtó tagjait és hogy ő volt az, aki a Kragujeváci arzenálból bombákat hozatott és osztott ki.**

A jegyzék még azoknak a **vámhivatalnokoknak** a felfüggesztését, illetve megbüntetését is követeli, akik **fegyverek és bombák átcsempészésénél segédkeztek.**

A fővárosi sajtóban óriási feltűnést keltett a jegyzék szövege. Nem volt rá elkészülve senki, hogy ilyen szigorú lesz a demarche és hogy ennyire **ultimátum jellegű legyen.**

Az utcákon ezrével várták az emberek az első hirt. A kiadóhivatalokban azonnal kifüggesztették a jegyzék a jegyzék szövegét. Mindenki helyesli az energikus fellépést, de bizonyosra veszik, hogy Szerbia egyetlen pontot sem fog elfogadni.

Hivatalos körökben is határozottan emlegetik a végső leszámolást.

..FIREK..

A LIGETBEN

a fák alatt, a tó partján sétálni talán annyi, mint pompás, tarka szőnyegű szobában ülni és behunyt szemmel színes álmokat szőni. A lombok csendes, halk beszélgetése, a felhők ügyes, káprázatos játéka és a kis kavicsok pajkos gurulása, csörrenése mind egy-egy álom.

Szépeket mesélnek a fák levelei. Zengő rimek kelnek a dus zöld koronák között és ha megvillan a lombok között az ég kéksége, vagy a felhők fehérsége, olyan, mintha télen, a bálterem frakkosai közé mosolygós, fehér ruhás leányok vegyülnek. A kavicsok, amelyek ismeretlen tájakról kerültek ide ismerős vizeken, egy-egy szerelem emlékét hozzák magukkal. A fűszálak, a szerény hajlékony legénykék, kedvesen udvarolnak a természet piciny leánykájának: az apró szirmu vadvirágoknak.

Jó itt sétálni és lassan odafordulni egy fehér bluzos ismerőshöz. Mondani valamit, aminek nincs élet, vagy küzdés szaga, valamiről beszélni, ami könnyedén, mint színes lepke, kapaszkodik a nap sugarába, a zöld levelekbe és halkán rebben tova a tó tükre fölött.

Ezek a szavak sohasem térnek vissza, de örökké kísérik a párosan sétálókat. Ezért kedvesek, ezért esik jól kimondani őket:

— Jó volna örökké itt élni, ilyenről beszélni...

... Valahol kiáltás hallszik, valahonnan füst száll a fák közé, valahol nagyot sipol a vonat.

Menjünk haza kis fehér bluzos, mert a néma beszélgetést, a kavicsok kacagását és a felhők játékait megzavarta már az élet. Menjünk haza, hunyjuk be a szemünket és csalogassuk vissza az elvonult perceket. Jól tudjuk, hogy nem jönnek vissza, de próbáljuk meg...

(h. l.)

* **Megyebizottsági tagválasztás Gyantán.** Pár nap óta izgalmas hangon tárgyalnak a gyantai megyebizottsági tagválasztásokról. Mindenféle rémhírek keringtek közzájón, hogy a közigazgatási hatóság óriási terrortal dolgozik, hogy elnyomta a nemzetiségieket, hogy nem engedi érvényesülni a függetlenségiakat, stb., stb. Már arról is beszéltek, hogy Gyantán a tegnapi megyebizottsági ülésre egy egész hadsereg van csendőrből összpontosítva és jaj annak, aki csak egy hangot is mer talán a munkapárti jelölt ellen kieresztetni a száján. És tegnap megtörtént a nagy választás. A munkapárt Somogyi Géza püspökségi főerdőmérnököt jelölte, a függetlenségi párt dr. dr. Ney Pált. A pártok minden feltűnést keltő momentum nélkül szavaztatták le embereiket. Egy esetben sem kellett a csendőrséghez folyamodni. És a végén délután 4 órakor Somogyi Gézát nagytöbbséggel meg is választották. A csendőrségi összpontosításra — felkérésre — csupán azt jegyezzük meg, hogy Gyantán a rendes, helyben állomásozó őrsön kívül egy szál emberrel sem teljesített több szolgálatot. Összpontosításról tehát szó sem lehetett.

* **Jóváhagyott alapszabály.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a belényesi iparos kör alapszabályait a belügyminiszter láttaozási záradékkal ellátta.

* **Rektifikáció a sirkövön.** Szatmárról jelentik: Nagykárolyban néhány évvel ezelőtt meghalt Vida István. Bánatos özvegye, Czeha Erzsébet díszes sirkövet állítottatott hamvai fölé és ezt a felirást vésette reá: „Hü nő — Erzsike“. A gyászév letelt és Vida Istvánné egy csinos fiatalemberhez férjhez ment másodszer is. A második házassággal azonban magára haragította első férje családját és különösen elhunyt férjének nővére, Vida Vilma kereste az alkalmat, hogy a hűtlenné vált asszonyon bosszuját kitöltse. A minap maga mellé vett egy Halhofer János nevű mesterembert, kiment vele a temetőbe és ott leragasztották a Vida István sírfeliratából a „Hü nő — Erzsike“ szavakat. A csendőrség az asszony panaszára eljárást indított Vida Vilma és Halhofer János ellen.

* **A katonaság szénaszükséglete.** A temesvári VII. hadtest hadbiztonsága, a különböző államásokon elhelyezett csapatok széna, alom, ágyszalma, tüzifa és kőszén szükségletének szerződészerű biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1914. aug. hó 10, 12, 14. A pályázat közelebbi feltételei a kamarai irodában a hivatalos órákban: d. e. 8, d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1914. július hó 14. A nagyvárad kerületi kereskedelmi és iparkamara: Dr Moskovits József, elnök, dr Sarkadi Lajos, titkár.

* **Budapesti levelek címzése.** A budapesti leveleket harmincénál több postahivatal kézbesíteti. Ha tehát a posta a helyes címzésből meg tudja állapítani, hogy melyik postahivatalhoz tartozik a levél, rendkívül megvan könnyítve a kézbesítés. A helyes címzés tehát azért szükséges, hogy a postahivatalt meglehessen állapítani, amely kézbesíteni fogja a levelet. A postahivatalok szerinti beosztás még a robogó vonatokon történik, hol lázas gyorsasággal osztják be a garmadaszámra érkező leveleket. A postagazgatóság kéri a közönséget a helyes címzésre, aminél a fölvel az, hogy mindenki abba a helyiségbe (üzletbe, lakásba, hivatalba) címezze és címeztesse küldeményét, ahol annak kézbesítését kívánja, tehát a szokásos címadatokon kívül a közigazgatási kerület számának, az utcának, utnak, térnek, a házsámnak, az emelet- és ajtószámának jól olvasható, pontos kiírása is szükséges.

* **Pofozkodás az utcán.** Tegnap, hogy épen készülöben volt a vihar, két „érrett“ kereskedelmista már nem bírta tovább tartóztatni a 33 fokos meleg által fel-fűtött vérét: a Bazar épületnél díszes közönség jelenlétében összepofozta egymást. A rendőr választotta szét őket.

* **Tusnád-fürdőből.** Most már egészen bekövetkezett a fürdőszézon. A különböző fürdők által kiadott fürdővendégek névsorában sűrűn találkozunk nagyváradakkal, akik a rekkenő hőség elől kellemesebb helyre menekültek. Beküldték hozzánk Erdély egyik leghűsőbb gyógyhelyének Tusnád-fürdőnek vendéglistáját. Ebből látjuk, hogy már 300-nál nagyobb a fürdővendégek száma. Nagyváradról is többen tartózkodnak ezen a kedves helyen; így ott fürdőznek Vinkler Jozefa urnő, Sünger Bertalan bankfőtisztviselő leányaival, Imets Illés nagyvárad törvényszéki bíró családjával.

* **Magyar nyelv a katonai bíróságnál.** Tegnap volt Aradon az első nyilvános és magyaryelvű tárgyalás a dandárbírósnál. Az új katonai perrendtartás ugyanis kötelezővé teszi a nyilvános és magyaryelvű tárgyalást, — ez utóbbit csak akkor, ha a vádlott beszél magyarul. E rendelkezés a nagyvárad hadosztálybírósnál az alá tartozó dandár bíróságnál lépett egyelőre s legelőször életbe. Ez alapon a hírlapíróknak külön kijelölt helye van a tárgyalóteremben s a kérdéseket magyarul teszi fel a bíró. A vádlott fogadhat védőt s egyebekben csaknem teljesen egyező a katonai perrendi eljárás a polgári perrenddel: csak épen a bírók csillogó egyenruhás katonatisztek. Váradon még nem volt ilyen teljes magyaryelvű tárgyalás érdekes kuriózum képen Aradon sem, mert az első vádlott Sonutag Péter nem tud magyarul s ilyen esetben a szolgálati nyelven folyik a tárgyalás. A szegény vitéz különben kimaradás vétsége miatt állott a bíróság előtt s s 16 heti szigorított helyőrségi börtönt kapott.

* **Székely fiuk könyve.** A székely ipari akció husz éves fordulója alkalmából a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara számba kívánja venni az eredményeket. E végből felhívja mindazokat a székely ifjakat, kik ezen akció révén nyerték ipari kiképeztetésüket (gyárakban, műhelyekben, ipari szakiskolákban és felsőipariskolákban), hogy jelenlegi tartózkodási helyüket tudassák a kamarával. A kamara a beérkező adatokat könyvbe iktatva ki is fogja adni. A székely fiuknak augusztus hó 25-én Marosvásárhelyt első összejövétele lesz, melyre a jelentkezési határidő aug. hó elseje.

* **A gabona alkuszok megbízólevelei.** A helyi piacon gabonavételeit illetve eladást közvetítő alkuszok felhivatnak, hogy a vásárlásra vonatkozó megbízásokról szóló nyomtatványaikat láttaozás végett a gabonavásárok kezdete előtt a rendőrkapitányi hivatalnál bemutassák. Nagyvárad, 1914. július 20. Gerő Armin, rendőrfőkapitány.

* **Öngyilkos ügyvéd.** Báró Dreschel Gyula dr, békési neves ügyvéd, szerdán föbelőtte magát s nemsokára meghalt. Öngyilkossága előtt egy pár perccel még jókedvűen beszélgetett barátaival s gondolni sem lehetett arra, hogy mit tervez. Tette egész Békésben nagy feltűnést keltett, mert mindenütt szerették. Valószínűleg gyógyíthatatlan betegsége adta kezébe a gyilkos fegyvert. Családja tagjai már előbb mind elhaltak.

* **A nagyhöflányi gyilkos kis kiadásban.** Déváról jelentik, hogy Budruk János elmebeteg tegnap éjjel feltörte a templom ajtaját, a toronyba futott s a harangokat félreverte. Az egész lakosság a templom köré gyűlt s hivogatták le a tébolyodottat. Majd erőszakkal akarták lehozni, de ez a nála lévő késekkel, revolverrel, kövekkel többeket súlyosan megsebesített és csak nem jött le. Mikor reggel a felbőszült nép meg akarta lincselni: leugrott előlük a toronyból. Haldoklik.

* **A holnapi megyegyűlés.** Biharvármegye törvényhatósága holnap rendkívüli ülést tart. Ezt megelőzőleg ma az állandó választmány első szakosztálya ülésezik és előkészíti a tárgysorozatot. Az ülés legfontosabb tárgya az új közkórház építése lesz, s erre való tekintettel a gyűlés igen nagy érdeklődésre tarthat számot.

* **Az új trónörökös és a karrikaturák.** Szegedről jelentik: Darvassy István szegedi felsőipariskolai rajztanár a múlt évben szolgálta le önkéntesi évét Bécsben a 39. gyalogezrednél, Károly Ferencz József trónörökös ezredénél. A trónörököséről a következő érdekes epizódot beszélt el:

Károly Ferenc József minden nap kora reggel érkezett be a Máriahilfer-Strassén levő Stift-kaszárnyába. Mint lelkiismeretes tiszt, minden iránt érdeklődött, ami a laktanyában történt. Az ezredben Darvassyt kívül még egy rajztanár szolgált és ők ketten a századosuk felkérésére megrajzolták az ezred minden tisztjének karrikaturáját. A tulságosan erős karrikaturákat a százados eltette a fiókjába, a szelidebbeket azonban kifüggesztette a tiszt kaszinó egyik szobájában. Károly Ferenc József főherceg egy alkalommal bent járt a kaszinóban, megnézte a rajzokat és pompásan mulatott rajtuk. Végül azután megérdezte:

— De hol vannak a többiek? Innen hiányzik még az alezredes ur, a legszebb főhadnagy ur, sőt hiányzik én magam is.

— Van még nálam néhány, mondta a százados, de azokat nem mertem kifüggeszteni, mert nagyon erős karrikaturák.

— Az nem baj, adja ide, kifüggesztem én őket és vállalom a felelősséget.

A százados nem tehetett mást, átadta a karrikaturákat, amelyeket hangos kacagással szemlélte a főherceg, majd ismét a századoshoz fordult:

— De most már végre a saját figurámat is szeretném látni.

— Fenségedről nem készült ilyen rajz, szabadkozott a százados.

— Nem baj, ha nagyon komikus vagyok is, csak mutassa meg.

Nagynehezen bírták csak meggyőzni a trónörökösöt arról, hogy róla nincsen karrikatura, pedig volt, nem is egy, hanem vagy tíz De nem merték neki megmutatni.

* **Rendkívül** életre való, kipróbált modern intézményt ajánlunk tisztelt olvasóink szives figyelmébe a Budapesten VIII., Főherceg Sándor-utca 30-ik száma alatt fennálló Magyar Otthon penzióban. Ezek óta általánosan kedvelt, pompásan bevált, családi szálló ez, ahol mérsékelt napi áron, (mindössze három koronáért is és fokozatosan feljebb) teljes ellátáshoz és lakáshoz, szépen burtozott külön bejárati szobákhoz lehet jutni. Vidékiek, akik rövidebb-hosszabb időt kívánnak a fővárosban tölteni, szórakozás, vagy üzleti ügyek intézése végett, a Magyar Otthon barátságos hajlékaiban nyugalmasan berendezkedhetnek. Csoportos jelentkezőknek, utazóknak, turistáknak, hivatalnokoknak és más hivatásuak még kivételesen kedvezmény jár ki. Iskolák vakációs, tanulmányi kirándulásai számára egyenesen megbecsülhetetlen a Magyar Otthon! Villamos világítás! Tükrös szekrények!

* **Részeg fékező támadása a Schlauch-parkban.** Tegnapelőtt a már késő esteli órákban a néptelen Schlauch-kert egyik padján üldögélt két közelben lakó nő: Ferenczy René kézimunkaárusnő és özv. Borbély Árpádné. Csendes beszélgetésük közben hirtelen megzörrent a bokor megettük, egy sötét, hatalmas férfi ugrott eléjük s pénzt követelt tőlük. Borizü hangja, de még inkább a belőle áradó szag megértették a két megijedt nővel, hogy egy részeggel van dolguk és segítségért kezdtek kiáltozni. A merénylő azonban nem futott el, hanem még gorombábban követelőzött, mindenáron el akarta ragadni az egyik nőtől ritiküljét. A nő erre arcul csapta a részeg embert s mindketten elfutottak, a riti-

Kült s néhány apróságot a támadónak hagyván. A kiáltozásokra ekkor már előkerült Tölcsér Lajos rendőr is, aki üldözőbe vette a tőle megijedt s menekülő támadót. Rövid hajsza után el is fogta s bekísérte a rendőrségre. Tegnapra kijózanodott s Jánossy kapitány kihallgatta. Kiderült, hogy Bozóki Lajos máv. fékező, s közvetlen a tett előtt jött ki egy butikból. Kihallgatáskor a ritikül tartalmán kívül huszonnégy korona saját pénzét találták nála s nem valószínű, hogy rabolni akart volna. Maga is részegségével védekezék, mindazonáltal bekísérték a fogházba.

Ifj. Voszka Ferencz és Társa cipész mesterek
Szilágyi Dezső-utca 6. szám.
! Mértékszerű megrendelések a legpontosabban. !
Kath. Kör tagoknak előírt engedménnyel.

x **Aszódy Mihály** Trieszti Kávész, Tea behozatala Nagyvárad, Kossuth-utca Sas palota Telefon 635. sz. Kakao ajánlat. A Banán kakao a gyermek világot meghódította a szülők öröme, ezen kakaótól a gyermekek hiznak, erősödnek, rendkívül táperjű. E kakaónak 1/4 kilója 1 korona, 1/8 kiló 50 fillér. Nagyváradon egyedül főlerakat Kossuth-utcán és a Rákóczi-uti új kávéüzletben van. Hollandi kakao 1/4 kiló 1 korona, 1/8 kiló 50 fillér, 1 kiló 3-60 fill. Ajánl m Rákóczi-uti Cs. koládé Király fiók üzlet met a cukorka vásárló közönség figyelmébe. Kugler Gebaud bonbonokkal felszerelve. Egyidejűleg méltóztassék Aszódy 8 file zamatu örkölt kávéit meghozatni, mely izre és zamatra utánozhatatlan. Mindkét üzletben motorúze a kávépörkölt. Tea, rum, cognac, gyógy bor, likőrök, kotányi édes paprika, sajt, szalámi, liptói turó, méz, zsemek eredeti angró árban lesz számítva. Japán szervizek a Rákóczi-uti üzletben kirakásban litható.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Korona-kávéház.** A jókedvű és fesztelten mulatozásnak ma Nagyváradon egyetlen tanyája: a Korona-kávéház, ahol minden este Nagy Misu daltársulata tart nívós előadást. A társulat starja Kincses Vica, a fiatal és csodaszép szubrett, akinek énekművészeténél csak tánc tehetsége nagyobb. A kitűnő Gyöngyi-pár továbbra is vonzerővel hat, Szende Manci és Lukács Teri táncduettje minden este osztatlan tapsviharban részesül.

x A legújabb **párisi kalap-ujdonosságok** egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlősebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház művésznőinek kalapszállítója. Átalakításokat modellek után vállal.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

* **Ingtalan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutásos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t.

x **Petőfi-utca végén a Törköly-mérő-ut** 114. sz. alatt két egyszobás lakrész május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

x **Női fehér vászon fél cipő** amerikai forma bőr sarokkal gombos, fűzős, kivágott, spangnis 5 korona. szarvasbőr női fél cipő, finom női bőr fél cipők minden színben 5 korona. Szandál 20—25 számig 2 korona, 26—28-ig 2 K 60, 29—34-ig 3 K 20, 35—43 4 K. Férfi chevrau amerikai cipő 10 K. Kalapok uri divat cikkek fehéreművek legolcsóbb beszerzési forrása FEKETE JENÓNÉL Szent János-utcán Kis Pipa vendéglő mellett. Telefon 13—70.

x **A legjobb akarattal kérem** győződjön meg a világhírű Rádium Bohémia Japán Roma hegedű hur különlegességeimről Gramofon lemez ujdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környe, Fráter nagyszerű felvételei. Saját készítményű modern cimbalnok, gramofon, hegedű és az összes hangszerek javítása olcsón. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészítő.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12-50 és 16-50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

**A legszebb
kézimunkák**
Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

IRODÁLOM

„Külgüg — Hadügü“ a címe annak a tartalmas heti szemlének, mely dr. Szilágyi Lajos szerkesztésében Budapest jelenik meg minden vasárnap. Első cikke a francia hadsereg belső bajaiával foglalkozik a francia szenátusban tartott beszédek nyomán. „A földközi tengeri kérdés“ című cikk nagyon aktuális témát tárgyal: a földközi tengeri hataimak haderejének nagyságát. A Földközi tenger a világforgalom ütőere, ez az ut az Indiákra, ide törekszik a Feketetengerbe zárt orosz flotta.

Nagyobb cikkek ismertetik a hegyi tüzéség új ágyuját és Enver basa kiáltványát, melyet a török nemzethez intézett, s a melyben az új nemzedék katonás nevelését köti nemzete szívére.

Sport cikkek és katonai hírek élénkítik a lapot, melynek előfizetési ára egész évre 16 korona.

SPORT

A NAC gyűlése. A NAC választmánya ma, pénteken este fél 9 órakor a Pannónia kávéház külön termében ülést tart. Kéretnek a választmány tagjai a pontos időben, teljes számban való megjelenésre.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Caillauxné pöre.

A per legnagyobb szenzációja „a zöld okmány“. Caillaux vallomásában elismerte létezését, s azt, hogy fontosak és közzétételük nagy veszéllyel járna, s most a kormány kijelenti, hogy a zöld okmány nem létezik. A Figaró tegnapi száma megírja ennek a kormánynyilatkozatnak előzményét. Az igazságügyminiszter és a belügyminiszter heves jeleneteket rögtönöztek Caillauxval, míg teljesítették kérését s letagadták a zöld okmányt.

Ez az okmány állítólag a párisi német nagykövet távirata kormányához, melyet elfogadtak és csak ennyit tartalmaz:

— Ne tárgyaljatok De Selves-vel, se Cambon-nal, Caillaux sokkal többet fog adni.

Megmutatták ezt a táviratot Fallières elnöknek és néhány miniszternek, akik felelősségre vonták Caillaux-t. Erre Caillaux rögtön értesítette a német nagykövetet, hogy titkos táviratait a francia kormány elfogja és a nagykövetség másnap már meg is változtatta a chifre kulcsot.

Ami magát a vádlottat illeti, kezd valószínűvé lenni, hogy nem előre megfontoltan gyilkolt. A fegyverkereskedésben alkudozott a fegyverre és végre is egy browning-pisztolyt vett meg egy finom angol fegyver helyett azért, mert 45 frankkal olcsóbb volt.

A miniszterné egy mód felett felizgatott nőnek látszik az eddigi tanuvallomásokból és nem drámai hősnőnek.

Délután fél kettőig Gueydan és Reynard asszonyt hallgatta ki a bíróság. Mindketten kedvezően vallottak. Caillaux első felesége, a következő tanu elmondta, hogy volt tudomása a férje jelenlegi feleségével folytatott viszonyáról, de kibékültek. Csak mikor a kibékülés után is folytatta a viszonyt a férje, adta be ellene a válópert. Ismerte a kompromitáló leveleket. Caillaux szerinte nagyon jó, békeszerető ember, aki képtelen lett volna gyilkosságra bujtani a feleségét.

A tanukihallgatásokat mára halasztották.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza októberre	— — —	13.53
Buza 1915. áprilisra	— — —	13.73
Rozs októberre	— — —	9.72
Zab októberre	— — —	7.96
Tengeri augusztusra	— — —	7.31
Tengeri 1915. május	— — —	7.18

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	744.50
Osztrák hitelrészvény	—	575.—
4%-os koronajáradék	—	77.55
Osztr. magy. államv.	—	643.50
Jelzálogbank	— — —	370.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	448.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRÜGER ALADÁR.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Main railway schedule table for Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár route, including station names and departure/arrival times.

Nagyvárad—Vaskóh.

Vésztő—Kötegyán—Pusztahollód.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Vaskóh route.

Sub-schedule table for Vésztő-Kötegyán-Pusztahollód route.

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrozd.

Sub-schedule table for Szombatság-Venterrogoz-Bihardobrozd route.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad—Ujdombóvár—Fiume.

Nagyvárad—Gyoma.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Békéscsaba-Szeged-Arad-Ujdombóvár-Fiume route.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Gyoma route.

Székelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Nagyvárad—Érmihályfalva.

Debreczen—Nagyvárad.

Sub-schedule table for Székelyhid-Margitta-Szilágysomlyó route.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Érmihályfalva route.

Sub-schedule table for Debreczen-Nagyvárad route.

Sárand—Nagyleta—Vertes

Sub-schedule table for Sárand-Nagyleta-Vertes route.

Textual notes regarding train services, including motor train and express train information.

Textual notes regarding the 'Tiszántúl' newspaper and its publisher.

Vertical text label: Püspökladány—Debreczen—Szatmár.

Large vertical table on the right side of the page, likely a detailed schedule or index for specific routes.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

13553 - 1914. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszterium 54116 - 1914. számú rendeletével a nagyvárad Orsz. esendőiskola belső területén létesítendő utépitési munkálatoknak vállalatba adása céljából folyó évi július hó 30. napján d. e. 10 órakor a város háza bizottsági termében nyilvános árlejtést fog tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

I. Gránit fejkő burkolat készítése;

II. Kőröskő burkolat készítése.

Ajánlat tehető az összes munkákra, vagy külön-külön mind a két munkanemre.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le a városi házipénztárba.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlatához csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz kitételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolatait csatolandó az ajánlatához.

Az ajánlatok csak írásban alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1914. év július hó 30. napjának délelőtt 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok a nyilvános árlejtésben fognak felbontatni. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt pórtetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy pósta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő a munkálat, amelyre az ajánlat vonatkozik.

Ajánlat csakis az egységárak megjelölése mellett tehető, ebből a célból a város ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket bocsájt a pályázók rendelkezésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell azon egységárakat kitűntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtását kötelezik.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek ártételekkel ki nem töltött költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál, a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések díjtalanul megszereshetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ismeri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Az ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés meg nem történik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon keresk. és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város községe fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakon tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1914. július 15-én.

Komlóssy József,
tanácsnok, árverési küld. elnök.

Szőlőmoly ellen az egyedüli biztos szer a **BAGOL.**

Kapható:

KONDOR DEZSŐ
cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.
(Füchsl-palota.)

Műszaki harisnyakötőde
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Auszländer férfiszabó cég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejleléseket s javításokat, valamint aszur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Belépési felhívás

Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet
12-ik évtársulatába.

A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt.
kebelében működő

FILLERES TAKARÉK ÉS
SEGÉLYSZÖVETKEZET

1914 máj. 1-én új évtársulatot nyitott

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jeyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebbszőrü hetenkint ismétlődő betétek által a vagyongyűjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOG-BANK helyiségében (Bémer-tér, Lévy-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesíthetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a posta-takarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészekenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó.

Filléres
Takarék és Segélyszövetkezet

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldése, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiszkréttebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Osztályok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos moterek

1/2, 1000-tól minden nagyságban.

Felszerelő telefonja 55. sz.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és T. RSA** urisabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglegi önt az ótani szolid, szelő, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák **24 óra** alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujal készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon **980.**

Belépési felhívás

A Magyar Takarékszövetkezet X. évtársulatába való belépésre.

A Magyar Bank kebelében működő Magyar Takarékszövetkezet

1914. év július hó 1-én megnyitotta

X. évtársulatát,

melyre az igazgatóság ez uton hívja fel Nagyvárad város és Biharvármegye közönségének figyelmét.

Az új évtársulatba való belépés 3 éven át hetenként fizetendő 20 filléres üzletrészek lejegyzésével történik, melyek tetszésszerű számban jegyezhetők.

Belépések a Magyar Bank r. t. (Szent László-tér Sas-palota) helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor eszközölhetők és egy heti befizetés után mindenki megkapja a nevére kiállított befizetési könyvecskét.

Vidéki befizetések portómentesen postatakarék pénztár utján eszközölhetők.

A szövetkezet célja tagjait apróbb betétek utján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani. A szövetkezeti tagok a teljesített befizetések $\frac{1}{5}$ részét minden kezes nélkül bármikor előnyös kamattétel mellett kölcsön vehetik. A szövetkezeti tagok a befizetett tőkájüket a reális üzleteredmény részesedéssel együtt (minden egy koronás üzletrész után K 11.) megkapják.

A beiratások alkalmával minden 20 filléres üzletrész után 5 fillér beiratási díj fizetendő. Késedelmes befizetéseknel pedig amennyiben a tagok a késedelmet idejekorán pótolják, késedelmi illetéket nem fizetnek.

A Magyar Takarékszövetkezet igazgatósága.

A Nagyváradai sör jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz., városi iroda 471. szám.

13321—13323—1914.

Hirdetmény.

Nagyvárad összes városrészeire és a hegyre vonatkozó, s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott 1914. évi házbéradó és házostályadó kivételi lajstromok az 1909. évi XI. t.-cz. 4. §-a értelmében f. é. július hó 24—31-ik napjain át nyolcz napi közszemlére a városi adóhivatalnak az I-ső kerületi (Olaszi) a 21-ik, — a II-ik kerületi (Ujváros és Külváros) a 14-ik és a III-ik kerületi (Váralja, Velenceze, csilagváros és a Hegy) a 26-ik számú szobájában azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előirt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már előző években is megtróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott felebezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1914. évi jul. hó 22.

Városi adóhivatal.

Ertesítjük t. feleinket, valamint a t. közönséget, hogy a

Bécsi biztosító társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a biztosító irodát helyiségünkben (Rimanóczy-utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemű biztosítás u. m.

tűz, jég, betörés, üvegtörés, szállítmány és életbiztosítás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető. Ugyancsak átvettük a

Providentia biztosító társaság

főügynökségét is, melynek minden ágazatát u. m.

baleset, automobil és géptörés elleni és szavatossági biztosításokat

kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilágosítással készséggel szolgálunk (Telefon: 840. szám.)

Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi bank részvénytársaság.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni „ 28 „ „ zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérneműek zsebkendők, ridikülök pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi kőplli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Szent László (Püspök) Gyógyfürdő

Nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európai hírű 41° C. meleg természetes hévvez.

Javalva van, az ürületek és izmok csuzos bántalmainál, idült és különösen savas izületi loboknál, csonttörések és visszamaradt vastagodásoknál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek, vesekövek eseteiben, májbajoknál, végre női bajoknál. Állandó fürdő orvos. Különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák árai K 1.60-tól K 8-ig váltakoznak. Gyógyterem hirdlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép

Kényelmes vasuti összeköttetés.

kilátással. Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben és fenyvesben. Az erdőben jó tekepálya és lawn-tennis. Tükör- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve. Modern uszoda uszás tanítással és homokkurával. Legszebb kiránduló hely. Elsőrendű zene. Kitünő konyha. Villanyvilágítás. Telefon. Interurbán.

Dancs István.

Prospektust kívánatra küld a bérlőség.

Egész nyáron Kakuczi János hírneves erdélyi zenekara hangversenyez.